

■ SÓLYOM István¹

The Transylvanian Historic Roof Structures Database Baza de date ale șarpantelor istorice din Transilvania Erdélyi történeti fedélszerkezeteket dokumentáló adatbázis

■ **Abstract:** *By the spread of the internet use, numerous civil initiatives appeared, with the aim of registering and documenting on the internet the historic buildings from Romania. The benefits of these initiatives are that practically anyone who is interested in historic buildings can visit them virtually, and even more, there is also the possibility to complete the database with descriptions and photos made by them. The following article presents the database edited by the Transsylvania Nostra Foundation, created for the record of the historic roof structures from Transylvania.*

■ **Keywords:** internet, Transylvanian historic roof structure, object, database, heritage value, popularization

■ In the first years after the regime change, during the transition period, the specialists of the built heritage protection and the newly founded non-governmental cultural organizations made huge efforts. In the years of the communism, except the first period, the conservation of historic buildings became less important. The half-century long regime was dramatically perceptible in the case of the expropriated real estates, castles, manor houses, which were some-time property of the Transylva-

■ **Rezumat:** *Cu răspândirea tot mai largă a internetului au apărut numeroase inițiative civile având scopul de a înregistra și documenta pe internet clădirile istorice și monumentele din România. Posibilitatea oferită de aceste portaluri, prin care practic oricine care arată interes față de clădirile istorice poate să facă o vizită virtuală, chiar mai mult, să contribuie la completarea bazelor de date prin descrieri sau fotografii proprii, este un mare avantaj. Articolul care urmează prezintă baza de date a Fundației Transsylvania Nostra, care s-a înființat cu scopul de a documenta șarpantele istorice din Transilvania.*

■ **Cuvinte cheie:** internet, șarpante istorice transilvănene, obiect, bază de date, valoare de patrimoniu, popularizare

■ În primii ani a perioadei de tranziție, specialiștii domeniului protejării patrimoniului construit și organizațiile neguvernamentale culturale nou înființate de către ei au avut parte de o activitate monumentală. Pe parcursul deceniilor de comunism, cu excepția vremurilor timpurii, protejarea monumentelor istorice a ajuns tot mai mult pe planul al doilea. Regimul de jumătate de veac a fost resimțit mai ales de imobilele, castelele și conacurile naționalizate ale aristocrației transilvănene dar și de clădirile bisericesti secularizate care și-au pierdut

■ **Kivonat:** *Az internet széleskörű elterjedésével több civil kezdeményezés is született a romániai történeti épületek és műemlékek internetes regisztrálása és dokumentálása céljából. Ezek nagy előnye, hogy a világháló nyújtotta lehetőségek kihasználása révén gyakorlatilag bárki, aki a történeti épületek iránt érdeklődést mutat, a virtuális épületlátogatást tehet, de bővíteni is tudja saját leírásával és fotóival az adatbázist. Az alábbi cikk a Transsylvania Nostra Alapítvány által működtetett, az erdélyi történeti fedélszerkezetek dokumentálása céljából létrehozott adatbázist mutatja be.*

■ **Kulcsszavak:** internet, erdélyi történeti fedélszerkezet, objektum, adatbázis, örökségérték, népszerűsítés

■ A rendszerváltást követő időszak első éveiben monumentális munka várt az építettörökség-védelem területén tevékenykedő szakemberekre és az általuk újonnan alapított kulturális célú civil szervezetekre. A kommunizmus évtizedeiben ugyanis a műemlékvédelem a kezdeti időket leszámítva egyre inkább háttérbe szorult. A fél évszázados rezsimet kiváltképp az egykori erdélyi arisztokrácia tulajdonában lévő, majd államosított ingatlanok, kastélyok, udvarházak és kúriák, valamint az egyházi tulajdonban

¹ Editor, Utilitas Publisher, Cluj-Napoca, Romania.

¹ Redactor, Editura Utilitas, Cluj-Napoca, România.

¹ Szerkesztő, Utilitas Kiadó, Kolozsvár, Románia.

nian aristocracy, and in the case of the secularized ecclesiastical buildings as well, which lost their primary role and function. After 1989 some of the buildings were returned to their owners, but most of them were in such a bad condition that the conservation of them would have cost a lot. This is the reason why the deterioration of several historic building means an unstoppable process even after 25 years. The precession is obstructed by the claiming procedure's difficulty, by the opposition of different institutions and by the long-drawn legal procedure as well.

Fortunately, there were and there still are people, who are devoted to the protection of built heritage, and with a tenacious and efficient work they are making progresses in the process of heritage protection. The results of the cooperation between the specialized institutions of the state and civil organizations are more and more visible the number of qualified specialists is increasing, like the number of the NGO-s and business companies of this field. At the beginning of the 90s one of the biggest problems was the documentation, inventorying and modern evaluation of the old buildings, as well as the lack of an updated list of historic buildings. This incompleteness was recovered in the following years. In 2004 and 2010 a new list of historic buildings was published. Beside the official list there are a few civil initiatives² as well, which register and document the Romanian historic buildings on the web.

The benefits of these initiatives are that practically anyone who is interested in historic buildings can visit them virtually, and there is also the possibility to complete the database with descriptions and photos made by them. The webpage www.transylvanianostra.eu/roofs, created and edited by the Transsylvania Nostra Foundation,

■ Photo 1. Homepage

■ Foto 1. Pagina principală

■ 1. kép: Nyitólap

destinația și funcția originală. O parte dintre aceste clădiri au fost restituite proprietarilor după schimbarea regimului, dar starea lor a fost atât de degradată, încât reabilitarea lor ar fi costat o avere. Prin urmare, în cazul multor clădiri istorice și cu caracter istoric procesul de degradare pare de neoprit și după 1989. Progresul nu este ajutat de procedurile de revendicare greoaie, de rezistența diferitelor instituțiilor și nici de procesele juridice îndelungate.

În această situație, din fericire au existat și există persoane care au consacrat și consacră o atenție deosebită protejării patrimoniului construit și cu o activitate insistentă și statornică doresc facilitarea proceselor de protejare a patrimoniului construit. Rezultatele cooperării între instituțiile specializate ale statului și ale organizațiilor guvernamentale sunt din ce în ce mai vizibile, iar numărul specialiștilor calificați, precum numărul ONG-urilor și asocieri de afaceri sunt în creștere. La începutul anilor nouăzeci una dintre cele mai mari probleme a însemnat documentarea, inventarierea și evaluarea modernă a clădirilor istorice, cât și lipsa unei liste actualizate a monumentelor istorice. Această deficiență a fost suplinită în 2004 și 2010, cu ocazia actualizării listelor monumentelor istorice. Lângă lista oficială au avut loc mai multe inițiative civile având ca

lăvă epuleteke sínylették meg, mivel elvesztették eredeti rendeltetésüket és funkciójukat. Az épületek egy részét ugyan visszaszolgáltatták tulajdonosaiknak a rendszerváltás után, olyan leromlott állapotban voltak, hogy a felújításukra vagyonokat kellett volna költeni. Ezért számos műemlék és műemlékjellegű épület állagromlása az 1989 óta eltelt negyedszázadban is megállíthatatlan folyamatnak tűnik. Az előrehaladást nem segíti a visszaigénylési procedúrák nehézkes volta, a hivatalok ellenállása és a hosszú pereskedések.

Ebben a helyzetben szerencsére akadtak és akadnak olyan személyek, akik szívügyüknek tekintik az épített örökség védelmét, és szívsós, hathatós munkával próbálják előremozdítani az örökségvédelmi folyamatokat. Az erre a célra szakosodott állami és civil intézményrendszer közötti összefogás eredményei szemmel láthatók, egyre több a képzett szakember, valamint az építészörökség-védelem területén tevékenykedő civil szervezet és gazdasági társulás. A 90-es évek elején az egyik legnagyobb problémát a romániai műemléképületek/műemlékállomány korszerű feltérképezése, felmérése és dokumentálása, valamint egy aktualizált műemlékjegyzék hiánya jelentette. Ezt a hiányosságot a kétezres években

2 For example: www.hereditatum.ro, www.monumenteromania.ro, www.monumentuitate.ro.

■ **Photo 2.** Search interface
 ■ **Foto 2.** Interfață de căutare
 ■ **2. kép:** A keresőfelület

■ **Photo 3.** The way we can add a new objectiv
 ■ **Foto 3.** Modul în care putem adăuga un nou obiectiv
 ■ **3. kép:** Így tölthetünk fel egy új leírás

is based on the same principle as above, except that this page is documenting the roof structures only from Transylvania. Beside the decorative and artistic components of a historic building, the roof represents an indispensable element, often built from timber elaborated in details. The studies of historic roof structures are less present in the professional literature, although they are very important structural elements. These joined beams inhere a big amount of technical, historical, technological, material and aesthetic information related to the building, and offers details about the constructor, the technical progress' level from the moment of building, as well as about the choice of the building's place. The roof structures' survey is also important because we can gather much information on the form, the way of process, the structure's concept, the building typologies, the technological aspects, the completion and the story of the whole building.

The webpage is available in 3 languages: Romanian, Hungarian and English. Due to the interface which is easy to use, anyone can upload – with just a few clicks – descriptions and photos of places with historic buildings, unrepresented previously on the site. Remarks can be also added to the roof structures already existing in the database. To add a new object it is necessary to fill 5 rubrics: the

scop registrarea și documentarea pe internet a monumentelor și clădirilor istorice.²

Marile beneficii ale inițiativelor sunt că practic oricine care arată interes față de clădiri istorice poate să facă o vizită virtuală în interiorul acestora, și există totodată posibilitatea de completare a bazelor de date cu descrierile și fotografiile proprii. Principiul paginii de internet al Fundației Transsylvania Nostra, www.transylvanianostra.eu/roofs este asemănător, cu excepția faptului că pagina web are scopul de a documenta exclusiv șarpantele istorice din Transilvania. Pe lângă componentele decorative și artistice ale unui monument, acoperișul reprezintă un element indispensabil, această structură portantă fiind deseori construită din lemn prelucrat minuțios. Studiul șarpantelor istorice este prezentă în măsură prea mică în literatura de specialitate, deși este vorba de un element structural foarte important. Concepția de alcătuire a unor subansambluri înmagazinează o cantitate enormă de informații tehnice, istorice, estetice, tehnologice și materiale despre construcția în sine, constructorul ei, evoluția tehnicii la data construirii și amplasament. Prin relevarea șarpantelor se colectează o cantitate considerabilă de informații despre formă, mod de alcătuire, concepție structurală, tipologii constructive, considerente tehnologice până la completarea și istoria întregii clădiri.

2 Putem să menționăm aici: www.hereditatum.ro, www.monumenteromania.ro, www.monumenteuitate.ro

pótolták, 2004-ben, majd 2010-ben is kiadták az aktualizált műemlékjegyzéket. A hivatalos jegyzék mellett több civil kezdeményezés² is született a romániai történeti épületek és műemlékek internetes regisztrálása és dokumentálása céljából. Ezek nagy előnye, hogy az internet nyújtotta lehetőségek kihasználása által gyakorlatilag bárki, aki a történeti épületek iránt érdeklődést mutat, az virtuális épületlátogatást tehet, de bővíteni is tudja saját leírásával és fotóival az adatbázist. A Transsylvania Nostra Alapítvány által működtetett, www.transylvanianostra.eu/roofs honlap is hasonló elven működik, mint a már említettek, azzal a kivétellel, hogy kizárólag erdélyi történeti fedélszerkezetek dokumentálása céljából jött létre.

Egy történeti épület elengedhetetlen részét képezi a díszítő – képzőművészeti tartozékok mellett a felső védelmet biztosító lefedés is, a héjazatot hordó, gyakran igen mívés fából ácsolt szerkezet. A történeti fedélszerkezet mostohagyereknek számít az építészet keretében, pedig hihetetlenül fontos strukturális elemről van szó. Hisz ezek az egymáshoz illesztett farudak óriási mennyiségű technikai, történelmi, esztétikai, technológiai és anyagi információt rejtenek magukban az épületről, annak építójéről, az építés időpontjának műszaki fejlettségi szintjéről, valamint a helyszínvá-

2 Példaként említhető: www.hereditatum.ro, www.monumenteromania.ro, www.monumenteuitate.ro

Șarpante istorice din Transilvania

Bun venit, autentificare | ro | hu | en |

2011-2012
Proiect finanțat de
Administrația Fondului
Cultural Național.

Caută în baza de date

Vezi pe hartă

Toate județele

Alba (Fehér)

Arad (Arad)

Bihar (Bihar)

Bistrița-Năsăud (Beszterce-
Naszód)

Brașov (Brassó)

Ciuj (Kolozs)

Covasna (Kovászna)

Harghita (Hargita)

Hunedoara (Hunyad)

■ **Photo 4.** Search based on the map

■ **Foto 4.** Căutare pe baza hărții

■ **4. kép:** Keresés a térkép alapján

locality's name, the address, the county, the object's name and the unit/sub-unit. At the last menu the type of the roof structure can be chosen from the following possibilities: roof structure of the nave, roof structure of the chancel, roof

Pagina este disponibilă în trei limbi: română, maghiară și engleză. Datorită interfeței simple și ușor utilizabilă, după câteva clickuri putem încărca descrierile și fotografiile noastre în legătură cu localitățile clădirilor istorice care încă nu figurează pe site, și putem adăuga observații la șarpantele deja existente. Pentru adăugarea unui

lasztásról. A történeti fedélszerkezetek felmérése azért is fontos, mert többletinformációt szerezhethetünk a formáról, a kialakítási módról, a szerkezeti koncepcióról, az építési tipológiákról, a technológiai vonatkozásokról, az épület befejezéséről és történetéről.

Az oldal 3 nyelven, románul, magyarul és angolul érhető el. Egyszerű és felhasználóbarát felületének köszönhetően pár kattintással feltölthetjük saját leírásunkat és fényképeinket az oldalon még nem szereplő települések történeti épületeinek fedélszerkezetéről, ugyanakkor további megjegyzéseket fűzhetünk a már meglévőkhöz. Ahhoz, hogy új objektumot adhassunk hozzá az adatbázishoz, 5 információt szükséges megadni: a település nevét, a postacímét, a megyét, az objektumot és az egységet/alegységet. Ez utóbbi legördülő menü, ami a következő választási lehetőségeket kínálja fel: hajó tetőszerkezte, szentély feletti tetőszerkezet, épület tetőszerkezte és tetőszerkezet. Az

■ **Photo 5.** Examples of the added objects

■ **Foto 5.** Exemple de obiective adăugate

■ **5. kép:** Példák a feltöltött objektumokra

structure above the nave and chancel, roof structure of the building or simply just roof structure. There also exists the possibility to search after the following options: keywords or through the Google Maps application.

In conclusion, the webpage has a double purpose. Primarily, it tries to disseminate the term of roof structures and to emphasize the importance of cultural and architectural heritage values of this structural element, and it also remarks the necessity of protecting them. On the other hand it encourages people – laymen or specialists – who are interested in roof structures, to contribute with their volunteer work to the creation of a complete database of Transylvanian historic roof structures.

obiect nou trebuie să avem la dispoziție cinci informații: numele localității, adresa poștală, județul, obiectivul și ansamblul/subansamblul. Ultimul meniu ne oferă următoarele opțiuni: șarpanta navei, șarpanta corului, șarpantă peste navă și cor, șarpanta clădirii și șarpantă. În baza de date putem să căutăm în două feluri: pe de o parte cu metoda clasică bazată pe cuvintele cheie, și pe de altă parte prin aplicația Google Maps.

Prin urmare pagina de web are un scop dublu. În primul rând dorește diseminarea șarpantelor istorice și scoaterea în evidență a importanței valorilor de patrimoniu și de arhitectură al acestui element structural, și să atragă atenția opiniei publice asupra protejării acestora. Pe de altă parte dorește să-i încurajeze pe cei care arată interes față de șarpantele istorice – laic sau specialist – să contribuie cu o activitate de voluntariat la crearea unei baze de date de șarpante istorice cât mai completă.

obiectumhoz kapcsolódó megjegyzéseket is írhatunk, valamint tíz fényképet is feltölthetünk, a fényképekhez pedig leírást is adhatunk. Az adatbázisban kétféle módon is kereshetünk. Egyrészt a klasszikus kulcsszavas módszerrel, másrészt pedig a Google Maps térképszolgáltatása révén.

A honlap tehát kettős célt szolgál. Egyrészt széles körben népszerűsíteni szeretné a történeti fedélszerkezeteket, és hangsúlyozni e strukturális elem építészeti és kulturális örökségértékének fontosságát, valamint felhívni a figyelmet ezek védelmére. Másrészt, a történeti fedélszerkezetek iránt érdeklődőket, akár szakmabelieket, akár laikusokat, arra biztatja, hogy önkéntes munkájuk segítségével hozzájáruljanak egy minél teljesebb erdélyi történeti fedélszerkezeti adatbázis létrehozásához.

■ **Photo 6.** Description of the object appear when the cursor is above the object
 ■ **Foto 6.** Descrierea obiectului apare la punerea cursorului deasupra obiectului
 ■ **6. kép:** Az objektum fölé helyezve a kurzort, a felugró ablakban megjelenik az objektum leírása